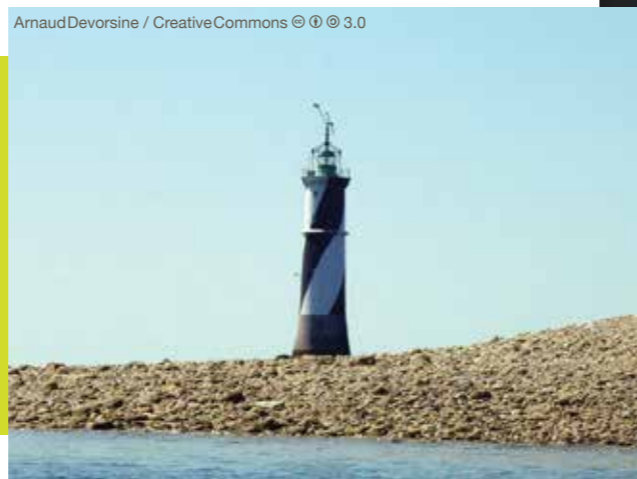

Marc'had ar peñseoù

Tre ma vo peñseoù e vo peñseourion ? Skeudenn ar peñseour zo sanket mat en hor spered evel un dra un tammig romantel daet a-wezharall, pezh zo ez eus c'hoazh tud ha memes embregerezhioù a-bezh a glazh tenniñ gounid ag ar peñseoù rak argantus-bras e c'hellont bout daoust m'eo difennet a-grenn kemer traoù enne.

Arnaud Devorsine / Creative Commons © © 3.0

A-us, Tour-tan Platur ar Forn, a-vaez d'ar Groazig, hag ar c'hrug savet en Neolitik dirazañ.

A-zehoù, splujourion nes d'ur peñse.

Pep gwir miret strizh.

ha pa glever ar ger "glad" e vez techet an den da soñjal er c'hastelloù hag en ilizoù hepken rak dirak hon daoulagad emaint, estroc'h evite zo neoazh hag a-c'houde kantvlezadoù ha kantvlezadoù e ta bagoù da skoñ ha d'ober peñse àr kerreg ha bazoù Breizh.

➔ KANTADOÙ A LISTRI

A bep sort e c'hell bout ar listri-se, en o zouez ez eus bagoù kozh pe gosoc'h, brudet pe vrudetoc'h, evel an *Isère* lakaomp, geti e oa bet kaset delwenn ar Frankiz d'ar Stadoù-Unanet e 1885. Bremañ ema àr sol ar mor a-vaez da Lokmikaelig. Ouzhpenn listri zo, ha listri-nij pe spluj a gaver ivez evel an *U-171*, lestr-spluj alaman aet d'ar strad goude bout toulet e gouc'h get ur min e troàrdroioù Groe e 1942. Henezh zo e-mesk ar lec'hioù gwelet ar muiañ get an douristed-spluj e Breizh en arbenn ma n'eo ket bet fontet kalz hag eo splann ar mor enno. Bagoù teir-gwern a vez gellet gwelet ivez evel an *Aboukir-Bay* a-vaez da Vontroulez, kollet e oa bet ar vag-se get ar fall amzer. Da bep peñse e vantradenn ha bag peñseet brasañ Europa zo e Breizh ivez, an *Amoco Cadiz*, geti e oa bet balbouset un euzh àr aodoù

ar vro e 1978 evel ma ouit a-walc'h. An hani goshañ a zle bout ur vag galian-haroman bet adkavet get an arkeologourion er-maez da Vaz, savet e oa bet etre an 2^{vet} hag an 4^{vet} kantved goude J.K.

➔ GLAD EDAN VOR

Izeloc'h e oa ar mor da vare ar Ragistoer, setu perak e kaver steudadoù peulvanoù pe krugoù bet lonket get ar mor a-c'houdevezh. Ouzhpenn 250 peulvan zo bet kavet get an arkeologourion etre Kiberen ha Karnag, ouzhpenn 150 e kognad Kerbourneg, goloet e oant bet get ar mor 6500 vlez zo.

Piv a oui e oa bet savet Tour-tan Platur ar Forn, a-vaez d'ar Groazig, àr ur c'hrug savet da vare an Neolitik ? Martoloded ar vro a grede e oa nemorant ur gêr veuzet.

➔ BOURRUSTED AN DOURISTED

Paot a dud a vourr é taremprediñ ar peñseoù neuze, aveit abegoù dishañval: gwelet ar loened pe ar bokedoù mor, gober sport, istoer ar peñse, en em gavet en ur lec'h dishañval-mat douzh ar pezh a weler bemdez, ha c'hoazh ha c'hoazh... Nend eo ket arruet an amzer ma vo ur bobl a dud é fardiñ àr ar c'hluboù-splujiñ

evit gwelet ar peñse-mañ-peñse neoazh rak bagoù zo aesoc'h da welet aveit re arall hervez pegen don pe pegen pell ema er mor. Lec'hiennoù internet a c'hell sikour get an dud dre ziskouez pervezh e-men ema ar lestr pe pegen diaes eo monet.

➔ LAEREZH AR GLAD

Reoù arall n'o deus ket lakaet o albac'henn get ar listri, met get o lestrad ne lâran ket... Hag aze ema an dalc'h. E 2015, lakaomp, e oa bet tapet ur c'houblad o doa splujet er peñseoù e-kerzh tregont vlez ha degaset an traoù o doa kavet eno gete en o zi. Traoù prizius bras a c'hell bout a-barzh ur lestrad, dreist-holl e-touez ar bagoù koshañ rak get aour pe get mein-prizius e veze paeet d'ar mare-hont. Tud zo o deus graet o micher ha savet embregerezhioù diàr gement-se, en estrenvro atav rak difennet eo e Frañs, pezh na barra ket a-zouzhte a dostaat da vorioù

Breizh ha da zizalbadif ar peñseoù dre guzh. Daou vlez zo e oa bet tapet reoù zo get ar valtouterion c'hoazh. E penn unan ag an embregerezhioù-se ema Érick Surcouf, unan kar d'ar c'hourser brudet, hag a red ar morioù dre ar bed da gavout teñzorioù lonket an amzerioù a-gent. Ur gwir embregerezh eo rak paeiñ bagoù, dafar arbennik, gopriñ arbennigourion, gober enklaskoù ha me 'oar-me a zo dleet gober hag e koust ker-daonet, raktres adkavout ur galion spagnat ag ar 17^{vet} kantved a c'hell koustiñ pevar milion a euroioù lakaomp, met e lestrad ur wezh bet adkavet a zegasay paot muioc'h dezhe... Henezh n'en deus ket kollet e anien kourser atav !

➔ DIZALBAD

Tud zo o dez poan é kompren perak ema difennet splujiñ en ur peñse da gemer traoù kozh ennañ. Sañset, mar kavet ur c'houfrad blankoù aour e dan ar mor ema dleet deoc'h er roiñ d'an arkeologourion... Chom hep er gober zo e-maez ar lezenn dres evel ma kemerahec'h un delwenn en un iliz d'he lakaat àr E-bay. A-gaoz d'ar beñseourion vodern-se e vez lakaet glad boutin da vout prevez ha gwezhavez e vez dizalbadet ar vag da gavout traoù a-barzh hag en arbenn a gement-se e koller titouroù istoer pouezus o dehe gellet roiñ deomp da gompren pelloc'h a-zivout ar peñse-mañ-peñse.

Anton Châtelier

➔ Kartenn peñseoù Breizh

Adkempennet get aozour ar pennad diàr ur gartenn na venege ket al Liger-Atlantel.

